

Merckx 80

GUY ROGER & ROBERT JANSSENS

Waarom hij op zijn
tachtig nog altijd
de allergrootste
is en zal blijven

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Voorwoord	7
Kemzeke	11
Sint-Pieters-Woluwe	19
La Cipale, de eerste keer	27
La Cipale, de tweede keer	35
Orcières-Marseille-Menté	43
La Cipale, de vierde	55
La Cipale, de laatste keer	63
Pra Loup	73
Alpe D'huez, 19 juli 1977	83
Italië, liefde en verraad	93
Savona	105
Orduña, 14 mei 1973	113
Sanremo	121
Meerbeke	129
Roubaix	135
Luik	141
Lombardije	149
Heerlen, Mendrisio, Montréal	155
Mexico, 49,431 km	163
Tegenstanders	171
Ploeggenoten	219
Erfgenamen	229
Onbereikbaar groot	245
Nawoord	259

Voorwoord

Door Eddy Merckx

Of ik mezelf herken in het wielrennen van vandaag? Ik vind het moeilijk om daar volmondig 'ja' op te antwoorden. Alles is zo anders, alles is zo veranderd. Alles wordt berekend, gedigitaliseerd, geregistreerd. Mijn eerste wereldtitel won ik op een fiets die volledig standaard was, niets was op maat gemaakt.

Ik ben niet tegen vooruitgang, integendeel, ik sta achter modernisering. Maar wat me stoort in het wielrennen van vandaag, is dat renners soms maandenlang niet koersen. Ik zou het moeilijk hebben gehad om me daaraan te houden. Waar ligt anders het plezier van een renner, als het niet in het rijden van wedstrijden ligt?

Mathieu van der Poel begon de Ronde van Frankrijk 2024 met slechts negen koersdagen in de benen. Ondenkbaar in mijn tijd! Ik moest altijd en overal koersen, drie keer per dag als het kon. Ik reed gemiddeld 150 koersdagen per jaar, en in één jaar zelfs honderdvijfennegentig. Het plezier van een renner ligt toch in het rijden van zoveel mogelijk wedstrijden? Ik heb van mijn passie mijn beroep gemaakt, en dat deed ik uit liefde voor de fiets. Passie heeft mijn hele carrière, mijn hele leven geleid.

Zou ik, als ik alles opnieuw kon doen, mijn manier van koersen veranderen? Zijn er fouten die ik niet opnieuw zou begaan? Mijn manier van koersen zou dezelfde blijven. Als je je door anderen laat leiden, ben je jezelf niet meer.

Ik heb vijf keer de Ronde van Frankrijk gewonnen, en daar ben ik heel trots op. Meer dan vijftig jaar zijn voorbijgegaan sinds mijn laatste overwinning in 1974. Ik heb gestreden voor een zesde overwinning, maar ik kijk daar niet met spijt op terug. Misschien had ik de Tour van 1973 moeten rijden, maar dat is een detail, en de afwezigen hebben altijd ongelijk.

Eén fout zou ik niet opnieuw maken: ik had de Ronde van Frankrijk van 1975 moeten verlaten na mijn val in Valloire. Een dubbele kaakfractuur is een ernstige blessure. Ik wist niet meer of het ochtend of avond was, en naar het schijnt heb ik een Spaanse renner in het Nederlands aangesproken. Ik had moeten opgeven in plaats van door te zetten. Het was waanzin om door te gaan. Na die Tour was ik nooit meer dezelfde.

Wie mijn taaiste tegenstander was? Ik stond aan de start van alle wedstrijden, op alle terreinen. Roger De Vlaeminck en Walter Godefroot waren sterke tegenstanders in de klassiekers, maar wie overal aanwezig was, altijd, op elk terrein, was Felice Gimondi.

En wie vandaag het meest op mij lijkt? Tegenwoordig springt Tadej Pogacar eruit. Hij koerst, hij wint, hij verliest, en hij begint opnieuw. Hij rijdt alles wat hij kan rijden, en hij heeft groot gelijk. Dat is voor mij de wielersport.

Welk beeld ik zou willen dat mensen van mij bewaren wanneer ik er niet meer ben? Bovenal hoop ik een voorbeeld te zijn voor

jongeren. Ik wil hen meegeven dat het allerbelangrijkste is om jezelf te blijven, met beide voeten op de grond te staan, en plezier te hebben, zelfs als het moeilijk gaat. Wielrennen is een levensles. Of mijn naam vervaagt of verdwijnt, dat is de wet van de tijd. Dat men zich mij herinnert, zou een vorm van erkenning zijn. Maar of dat zo zal zijn, daar beslissen wij niet over.

‘Mais je te le dis, je
n’irai pas plus loin...’

Jacques Brel (uit ‘Vesoul’)

Kemzeke

In maart 1978 heerste er een zekere opwindning in het kleine stadje Kemzeke, vlak bij Sint-Niklaas, waar minder dan een maand later de Ronde van Vlaanderen van start zou gaan. In café De Linde, tussen twee pinten door, was dit het enige gespreks-onderwerp: er werd gezegd dat Eddy Merckx een paar dagen later, op 19 maart, zou starten in de Omloop van het Waasland. De Belgische kampioen had een turbulente winter achter de rug. In plaats van te trainen, zat hij vastgekleuisterd aan zijn telefoon, op zoek naar een sponsor.

Op het laatste moment kwam kledingketen C&A hem te hulp na de abrupte terugtrekking van Wilkinson. Alles was klaar – shirts, broeken, fietsen, wedstrijdkalender – toen de scheermes-fabrikant zich plots terugtrok en de zoektocht volledig moest herbeginnen. Om zijn ploegmaats gerust te stellen, had Eddy Merckx de salarissen van de achttien renners zelf voorgesloten.

Het was geen geheim dat de vijfvoudige Tourwinnaar, aan de vooravond van zijn veertiende seizoen, niet in vorm was en dat zijn gezondheidsproblemen twijfel hadden gezaaid. Drie opgaves – Montauroux, Omloop Het Volk en Wilsele – in vier wedstrijden tussen 19 februari en 11 maart en een vijfde plaats in de Ronde van de Haut-Var toonden aan dat Merckx slechts een schaduw was van zijn oude zelf. In deze omstandigheden was een deelname aan Milaan-Sanremo, dat jaar 288 kilometer lang, uitgesloten.

Op zondag 19 maart, grijs als ware het Allerheiligen, stond Merckx dus aan de start van de Omloop van het Waasland, de dag na de Primavera, die gewonnen was door Roger De Vlaeminck. Ondanks alle ontmoedigende problemen stond hij daar met het rugnummer 4 dat hem was toegekend door de organisator. Het was de eerste keer dat Merckx, de glorieuze en gevierde kampioen, aan deze wedstrijd deelnam. Zijn aanwezigheid gaf onverwacht allure aan een koers die jarenlang werd georganiseerd door Dancing Ponderosa voordat hij werd opengesteld voor beroepsrenners. Journalist Rik Van Puymbroeck noteerde in een verslag voor het magazine *Bahamontes* een opmerkelijk detail uit de officiële boekhouding: ‘Van het totale budget voor startpremies, 101.500 Belgische frank (2.516 euro), ontvangt Merckx 30.000 frank (745 euro).’

Het was koud, de regen had de kasseien glad gemaakt, en de harde Belgische wind kondigde een zware koers aan. Zodra Merckx’ Mercedes, bestuurd door zijn vriend en verzorger Pierrot De Wit, stopte, werd de auto omsingeld. De start- en finishlijn, getrokken onder het raam van de burgemeester, lag op 100 meter afstand. Maar het was een hele opgave om er te geraken. Het kerkplein was veel te klein voor de enthousiaste menigte wielersupporters, gehypnotiseerd door hun idool. Als ze konden, zouden ze zijn handen en voeten kussen. José De Cauwer, met het rugnummer 65 en in TI-Raleigh-shirt, was met stomheid geslagen: ‘Het is niet mogelijk, het karakter van Merckx kennende, dat hij zichzelf niet afvroeg: “Wat doe ik hier in godsnaam?”’

Fotografen zwermde als roofdieren om Merckx heen, waardoor de scène deed denken aan het einde van een tijdperk. Later zou De Cauwer bekennen: ‘Dat wij door de pers genegeerd

werden, was geen verrassing. Maar dat hij zo werd lastiggevalen, voelde onfatsoenlijk aan.’

In zijn artikel ‘Toen Eddy Merckx niet meer was’ merkte Van Puymbroeck op dat de renners lange mouwen en petjes onder hun helmen droegen om zich tegen de kou te beschermen. René Dillen, ploegmaat van Merckx bij C&A, vertelt: ‘Net voor de start raakte Eddy geïsoleerd door de fans. Ik moest mijn ellebogen gebruiken om hem naar de start te loodsen. Het was duidelijk dat hij een zware dag tegemoet ging.’

Om 13 uur gaf de organisator het startsein aan de 65 deelnemers, die ongeduldig stonden te trappelen. Al snel viel Dillen aan en pakte een kleine voorsprong van 30 seconden. ‘Toen ik omkeek om mijn voorsprong in te schatten, zag ik wie er aan de kop van het peloton aan het sleuren was: Eddy.’

Merckx bleef Merckx. Zelfs zonder goede benen bleef hij een onvermoeibare strijder. Hij slaagde er zelfs in om zich na een uur in een ontsnapping te mengen, zoals hij altijd het liefst reed: aanvallend. Maar soms volstaat het niet om ‘alles te geven’. Halverwege de koers liet hij zich terugzakken in het peloton. ‘Hij kreeg geen cadeaus,’ stelt De Cauwer resoluut. ‘Hij heeft er zelf ook nooit een gegeven. Sterker nog, de andere renners reden “hun” Milaan-Sanremo tegen Merckx en het enige waar ze aan dachten was: hem kloppen.’

De winnaar van die editie van ’78 werd Frans Van Looy, die Walter Planckaert versloeg in een krachtige sprint. Merckx eindigde tien seconden later als twaalfde, in een achtervolgend groepje van tien. José De Cauwer herinnert zich dat hij Merckx in de spurt versloeg voor de elfde plaats: ‘Nooit zag ik hem van zo dichtbij. Hem schouder aan schouder kloppen in een sprint – dat staat nog altijd in mijn herinnering gegrift.’

Het vervolg was ontroerend. Pierrot De Wit, zijn verzorger die generatieslang de bijnaam ‘Goldfinger’ kreeg van renners als Maspes, Faggin, Timoner, Van Steenberghe, Koblet, Darrigade, Sercu en Doyle, vertelt: ‘Ik was net klaar met het wassen van zijn benen met een handschoen. Hij deed de autodeur dicht en zei kalm: “Het is voorbij, Pierrot. Ik stop. Tegen niemand zeggen, dit was mijn laatste wedstrijd. Geen Ronde van België meer.” Ik probeerde hem te zeggen dat het zo slecht nog niet was... Hoofdschuddend antwoordde hij: “Nee, Pierrot. Ik wil niet meer afzien. Het is voorbij.”’

Zijn beslissing bleef enkele dagen geheim, maar kwam dan toch naar buiten: de grootste renner aller tijden keerde terug naar het gewone leven dat hij in 1965 achter zich had gelaten.

Zesenvertig jaar later duikt het verhaal van die Omloop van het Waasland uit 1978 opnieuw op, dankzij José De Cauwer. Die is vandaag cocommentator bij de VRT, en was als ploegleider van het ADR-team de belangrijkste architect van Greg LeMonds overwinning op Laurent Fignon in de Ronde van Frankrijk van 1989 – de beroemdste 8 seconden in de wielergeschiedenis. Samen met voormalig journalist Rik Vanwalleghem schreef De Cauwer het boek dat hij altijd al wilde schrijven: *De 10 geboden van José De Cauwer*, dat een unieke inkijk geeft in alles wat vaak onuitgesproken blijft over het leven van een wielrenner. Het werd een groot succes in de boekhandel, maar de auteurs kwamen op het idee om de inhoud van het boek ook te brengen voor een live publiek, inclusief de verhalen achter de schermen. Zo trekken ze door Vlaanderen van stad naar stad, van culturele centra naar turnzalen, begeleid door een gitarist die de pauzes opvult met countrymuziek. Tijdens deze opvoeringen gaan ze helemaal op in de gepassioneerde vragen van het publiek.

Eddy Merckx speelt, net als Greg LeMond, een prominente rol in het boek, en dus spreek ik af met José De Cauwer, in een café dicht bij het Gentse Sint-Pietersstation. Ik weet niet of hij nog iets zal onthullen over Merckx’ laatste koers. Maar José blijkt al snel een onuitputtelijke verteller. We leren dat hij ‘tot de intieme kring van Merckx behoort’, dat ‘de mens Merckx een getrouwe weerspiegeling is van de renner, maar dan gevoeliger’, en dat ‘een klein renner als ik het privilege heeft gehad om hem in een sprint te kloppen – al was het dan voor de elfde plaats’.

De Cauwer haalt ook persoonlijke herinneringen op: ‘Op mijn veertiende al ging ik werken in een metaalconstructiebedrijf, vijftig uur per week.’ Moed en nederigheid zijn de pijlers van zijn carrière geworden, zijn vriendschap met Hennie Kuiper zorgde ervoor dat hij Kuipers knecht kon worden.

‘Als wielrenner heb ik vaker gedacht aan overleven dan aan winnen – mijn enige overwinning was een etappe in de Vuelta van 1976. Door veel te luisteren en te kijken, begreep ik dat er twee woorden zijn die je nooit mag gebruiken: geluk en pech. “Geluk” niet, omdat wat je overkomt, nooit puur geluk is. En “pech” niet, omdat als je excuses zoekt, je nooit zult winnen.’

In zijn *10 geboden* blijkt hij met veel gevoel en humor terug op de koers van 19 maart 1978, de laatste van Eddy Merckx. Met spijt in zijn stem en emotie in zijn woorden zegt hij: ‘Als we hadden geweten hoeveel we hem zouden missen, hadden we er meer van genoten.’

Tijdens hun optredens voegen De Cauwer en Vanwalleghem er een vleugje satire aan toe door zich een scène thuis bij Eddy en zijn vrouw Claudine in te beelden:

Eddy (José doet alsof hij zich uitrekt, wat moe): ‘Weet je nu wat er gebeurd is?’

Claudine: ‘Nee. Je koers is toch goed verlopen?’

Eddy: (na een stilte) ‘De Cauwer heeft me geklopt in de sprint... (weer een stilte) voor de elfde plaats.’

Claudine: ‘Dan denk ik serieus dat het tijd is om er echt mee op te houden.’

Het publiek lacht en de boeken vliegen over de toonbank. De conclusie is onbetwistbaar: een halve eeuw na zijn carrière blijft de naam Eddy Merckx een krachtige magneet voor de collectieve verbeelding.

Oude vrienden als ze zijn, spreken Eddy en José soms af bij een goed diner. Midden december 2023 bood de aangekondigde sluiting van het beroemde restaurant Hof Van Cleve in Kruisem – drie Michelin-sterren, 19,5/20 bij Gault & Millau – een perfecte aanleiding. Chef Peter Goossens zette hen aan de meest gewilde tafel, vlak bij de keuken. Acht dagen later dineerde koning Filip van België aan dezelfde tafel.

Tussen de peren en de kaas kwam het gesprek op De Cauwers *10 geboden* en de beroemde denkbeeldige dialoog over Eddy's thuiskomst na zijn laatste race.

‘En,’ vraag ik, ‘wat was zijn reactie?’

‘Eddy lag dubbel van het lachen.’

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Gent, België
info@borgerhoff-lamberigts.be
www.borgerhoff-lamberigts.be
ISBN: 9789493410046
NUR: 491
Thema: SMQ

Origineel gepubliceerd in de Franse taal onder de titel
Inaccessible Merckx
© 2024, Editions Solar, een imprint van Edi8, Paris, France
In de Nederlandse taal gepubliceerd door
© 2025, Borgerhoff & Lamberigts nv

Auteurs: Guy Roger, Robert Janssens
Coördinatie: Wim De Bock, Julie De Coninck, Joni Verhulst
Eindredactie: Thijs Delrue
Corrector: Jan Vangansbeke
Cover en binnenwerk: Robin Jean August
Beeld omslag: Belga Image

Gedrukt in Europa

Eerste druk: Maart 2025

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft geprobeerd bij de samenstelling van deze uitgave alle rechthebbenden op copyright te contacteren. Mocht er een opname zonder voorkennis van rechthebbenden zijn gebeurd, dan verzoeken wij dezen alsnog contact op te nemen.